

Asia: VN/24207/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ehdotuksen suoja-aika, jona aikana oleskelulupaa ei saisi peruuttaa, kun työntekijä jää työttömäksi / The proposed term of protection during which a residence permit of an employee who has become unemployed could not be withdrawn

Antaako sääntelyehdotus riittävän pitkän suoja-ajan etsiä uusi työpaikka?

Does the proposed regulation provide a sufficiently long term of protection for holders of work-based residence permits to find a new job?

Ei / No

Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta

Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työnteon perusteella myönnettyä oleskelulupaa ei saisi peruuttaa kolmen kuukauden aikana, jos oleskelulupa on ollut voimassa alle kaksi vuotta tai kuuden kuukauden aikana, jos oleskelulupa on ollut voimassa vähintään kahden vuoden ajan, kun työntekijä jää työttömäksi.

SAK pitää ulkomaalaisten työntekijöiden työttömyyden suoja-ajan kolmen kuukauden minimiaikaa aivan liian lyhyenä. Työnhaku- ja rekrytointiprosessit ovat nykyään pitkiä myös muissa kuin asiantuntija- ja johtotason tehtävissä, joissa työttömyyden suoja-aika aika olisi kuusi kuukautta ilman muita vaatimuksia. Työpaikan löytäminen kolmessa kuukaudessa on haastavaa syntyperäisille suomalaisillekin, puhumattakaan ulkomaalaisista, joilla ei ole vielä työllistymistä edesauttavia laajoja sosiaalisia verkostoja eikä välttämättä hyvää kielitaitoaakaan.

SAK katsoo, että myös työntekijän luvalla työskentelevillä tulisi olisi 6 kk:n työttömyyden suoja-aika ja mahdollisuus hakea uutta työtä. Suoja-aikojen tulisi yhdenvertaisuuden ja viranomaistyön selkeyden vuoksi olla samanpituiset eri työntekijäryhmien kesken.

Liian lyhyet suoja-ajat saattavat aiheuttaa perheellisten näkökulmasta epävarmuutta, kun joudutaan miettimään vanhemman työttömäksi jäämisen vaikutusta koko perheen tulevaisuudensuunnitelmiin. Lyhyt suoja-aika ja siitä johtuva epävarma tilanne eivät tue esityksen tavoitetta siitä, että ulkomaiset työntekijät pysyisivät maassa ja kotoutuisivat täällä.

Työnantajan ilmoittamisvelvollisuus, kun työntekijän työt loppuvat, ja siihen liitettävä sanktion uhka / Employer's obligation to notify when the employee's work ends and the related threat of sanction

**Onko esitys ilmoittamisen määräajoista 7/10 päivää riittävä?
Is the proposed time limit of 7/10 days for notifications sufficient?**

Kyllä / Yes

**Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta
Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation**

SAK pitää lähtökohtaisesti kannatettavana, että työnantajalle tulee ilmoitusvelvollisuus, jos työntekijän työt loppuvat tai ovat jo loppuneet. SAK katsoo, että 7/10 päivää on lähtökohtaisesti riittävä ja kohtuullinen aika ilmoittamiseen.

Sääntelyllä päästäisiin entistä tarkemmin kiinni väärinkäytöstilanteisiin eli tilanteisiin, joissa lupajärjestelmää käytetään väärin. Sääntelyllä myös saataisiin tarkemmin tietoa ulkomaalaisten työntekijöiden tilanteesta työmarkkinoilla ja ulkomaalaisten maassa oleskelusta.

SAK on huolestunut viime aikoina kasvaneesta ilmiöstä, jossa työnantaja ei ole palkannut ulkomaalaista sellaiseen työsuhteeseen, kuin hakemuksen yhteydessä on vakuutettu. Tämä on lisännyt niin laitonta työntekoa kuin ulkomaalaisen työntekijän pakottamista ns. kevytyrittäjäksi esimerkiksi rakennusalalla. SAK pitääkin tärkeänä, että tiedot työn loppumisesta ovat saatavissa reaaliaikaisesti sähköisestä järjestelmästä, jotta mahdollisiin väärinkäytöksiin voidaan puuttua nopeasti.

Onko voimassa olevan sanktiosääntelyn (esim. ulkomaalaislain 186-189 §, rikoslaki) soveltaminen riittävää ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä?

Is the application of the current regulation on sanctions (e.g. sections 186-189 of the Aliens Act, Criminal Code) sufficient for cases where the duty to notify has been neglected?

Ei / No

**Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta
Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation**

SAK katsoo, että pelkät sanktiot jäävät merkityksettömiksi, mikäli työsuojeluviranomaisilla ei ole kunnan resursseja valvoa velvollisuuksien täyttämistä. Jos ilmoittamisvelvollisuudesta lailla säädettäisiin, on voimassa olevan sääntelyn soveltaminen (esim. ulkomaalaislain 186 § mukainen työnantajan ulkomaalaisrikkomus) riittävä taso.

Työnteko-oikeuden laajentaminen työvoimapula-aloille ja asetuksenantovaltuutus / Extension of the right to work to sectors suffering from labour shortages and the authorisation to issue decrees

Mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta **Possible comments on the proposed regulation**

SAK kannattaa lähtökohtaisesti työnteko-oikeuden laajentamista, joka merkitsisi sitä, että ulkomaalaiset työntekijän oleskeluluvan haltijat voivat työskennellä useammalle työnantajalle aidosti todennetuilla työvoimapula-aloilla.

SAK ei kuitenkaan kannata valtakunnantasoista tarkastelua, sillä työvoimatarpeet ovat hyvinkin erilaisia eri puolilla Suomea. Ristiriita valtakunnallisesti määriteltyjen työvoimapula-alojen ja alueellisen ELY-keskuksen työlupalinjauksen välillä saattaa aiheuttaa epäselvyyttä niin työntekijöiden kuin työnantajien keskuudessa. Esimerkiksi tietty ammatti voidaan valtakunnallisesti määritellä työvoimapula-ammattiksi, kun taas alueellisesti työvoimasta onkin ylitarjontaa. SAK katsoo, että työvoimapula-alojen tarkastelun tulee pysyä alueellisena.

SAK kiinnittää huomiota, että Valtioneuvoston asetuksen luonnokseen kirjatut ammatit ovat sellaisia, johon muista ammattiteistä työttömiksi jäävillä ei ole mitenkään realistisia mahdollisuuksia työllistyä. Ammattialat, joilla on työvoiman saatavuusongelmia koko valtakunnan alueella ovat luonnoksen mukaan sairaanhoitajat, lähihoitajat, yleislääkärit, lastentarhanopettajat, kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta), sovellussuunnittelijat, sosiaalityön erityisasiantuntijat ja erityisopettajat. Nämä kaikki ammatit – sovellussuunnittelijaa ja kodinhoitajaa lukuun ottamatta - ovat nimikesuojattuja tai säänneltyjä ammatteja. On täysin epätodennäköistä, että ulkomaalainen työntekijä ehtisi täyttää kelpoisuus- ja pätevyysvaatimukset esimerkiksi SOTE-alan ammattialan osalta kolmen kuukauden aikana. Lakiesitys tulee siksi tältä osin jäämään merkityksettömäksi.

Muuta lausuttavaa esityksestä / Other comments on the proposal

Mahdolliset muut huomiot esityksestä **Possible other comments on the proposal**

-

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry